

Provincie Noord-Brabant

Bosrevitalisatie in Brabant, een perspectief vanuit de provincie

Beheerdersdag, 25 september 2026

Opzet van deze presentatie

- Waarom deze presentatie?
- De Brabantse bosrevitalisatie-aanpak
- Wat beïnvloedt provinciaal beleid?
- Monitoring van de voortgang en effecten
- Bosrevitalisatievideo's

Waarom een beleidspresentatie op de Beheerdersdag?

- Ontkrachten van vooroordelen
 - “Beleid heeft geen besef van wat er speelt in de praktijk”
 - “Haal vooral de provincie er niet bij, die maakt alles alleen maar moeilijker”
- Bieden van inzicht → voor velen is beleid een soort black box
- Leuk!

Provincie Noord-Brabant

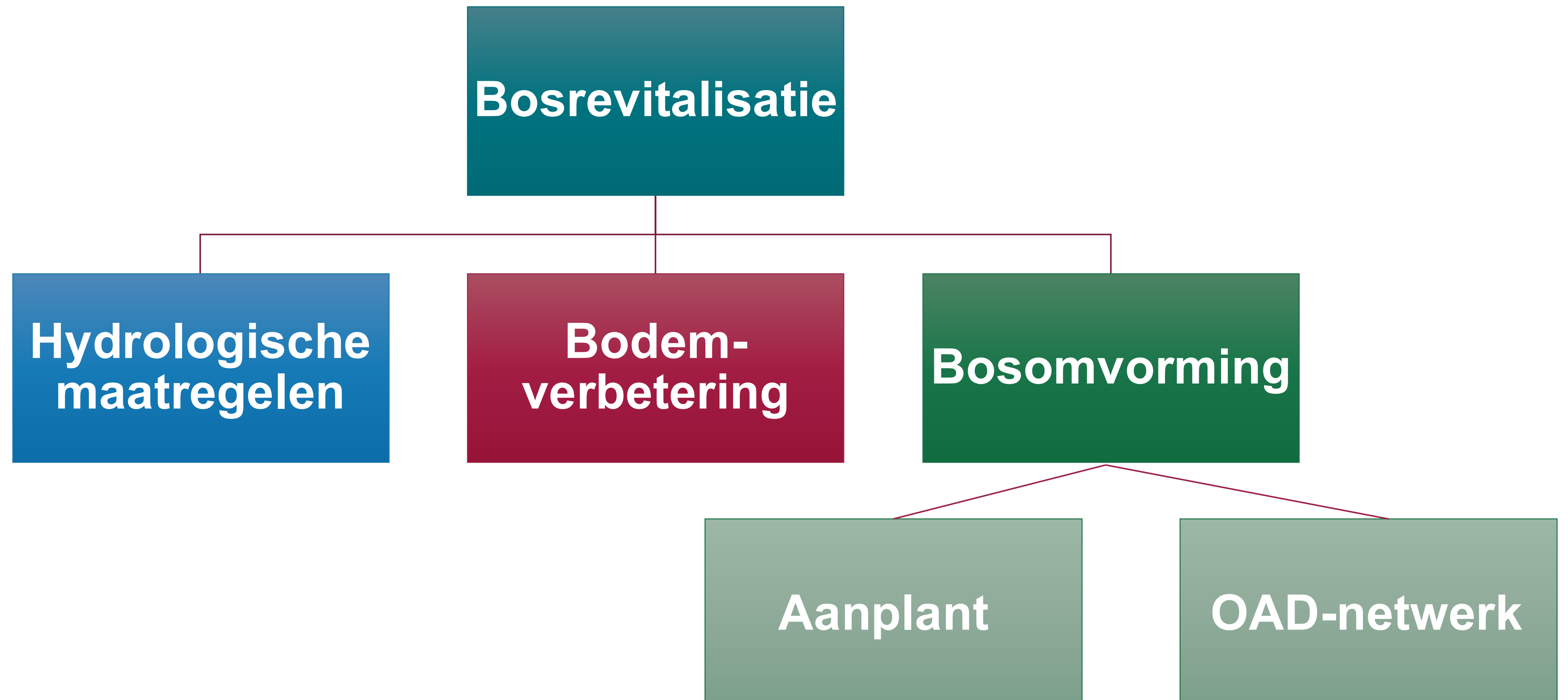
De Brabantse bosrevitalisatie- aanpak

Brabantse ambitie voor gezonde bossen

- Tot 2050 **60.000 ha** bosrevitalisatie
 - Waarvan 20.000 ha tot 2030
- Brabantse bosoppervlakte: 74.478 ha (2021)
→ **±80%** van het bosareaal moet gerevitaliseerd worden
- Ontwerp-Natuurplan: landelijke ambitie tot 2050
→ 113.000 ha bosrevitalisatie

Inzetten op integraal systeemherstel

Hydrologische maatregelen: vaak vergeten maar erg belangrijk

- Doelen:
 - Herstel (grond)watersysteem
 - Meer water langer vasthouden
 - Stijging grondwaterpeil en waterschikbaarheid
- Bijv. door plaatsen stuwen, verondiepen of dempen van sloten of rabatten
- Eerst hydrologie aanpakken, dan aanplant
 - Boomsoortensamenstelling aanpassen op nieuwe hydrologische situatie

Bodemverbetering: bosbodem als basis van een gezond bos

- Doelen:
 - Tegengaan verzuring
 - Aanvullen mineralentekort
 - Versterken buffercapaciteit
- Soort verzekering voor de investering in nieuwe aanplant
- Alleen op arme zandgronden → daar grootste problemen
 - Op rijke zandgronden potentie voor hydrologisch herstel en rijkstrooiselsoorten

Bodemverbeteraars toedienen: wat, waar en hoeveel?

- Bodemonderzoek vooraf bepaalt:
 - Dosering
 - Type bodemverbeteraar (steenmeel, kalk en/of schelpengruis)
 - Te behandelen oppervlakte/locaties
- Behandeling van max. 90% van het projectgebied
 - Ruimte voor zuurminnende soorten

Aanplant: variatie vermindert risico's

- Doelen:
 - Vergroten menging → risicospreiding i.h.k.v. klimaatverandering
 - Vergroten aandeel loofbomen → o.a. met het oog op natuurbrandpreventie
 - Inbrengen / vergroten aandeel rijkstrooiselsoorten
- Verschillende omvormingsintensiteiten → bevordert variatie in leeftijd, structuur, ontwikkelingsfases

Aandacht voor bescherming autochtone bomen en struiken

- Unieke genetische diversiteit, aangepast aan lokale omstandigheden
- Aandeel autochtoon naar schatting minder dan 3%
- Belangrijk om resterende autochtone genenbronnen te beschermen
 - Alleen aanplant met autochtone soorten en herkomsten

Ook ruimte voor andere soorten

- Buiten landschappen met autochtone bomen en struiken meer mogelijkheden voor aanplant
 - Lijst met subsidiabele boomsoorten
- Buiten Natura 2000 mogelijkheid om kleinschalig ervaring op te doen met ‘nieuwe’ soorten
 - Schriftelijke toestemming van de provincie nodig
 - Voorkomen introductie nieuwe invasieve exoot

Inrichten OAD-netwerk: dood hout leeft!

- OAD → Oude, Aftakelende & Dode bomen
- Doelen:
 - Meer dood hout
 - Meer structuur in het bos
 - Vergroten biodiversiteit
- Verplicht op 10% van projectgebieden

Wat beïnvloedt provinciaal beleid?

Veel factoren spelen een rol bij provinciaal beleid - I

- **Wet- & regelgeving**
 - Internationaal, bijv. Klimaatakkoord
 - EU, bijv. Natura 2000, **Natuurherstelverordening (NHV)**
 - Landelijk, bijv. Omgevingswet
- **Akkoorden & afspraken**
 - Landelijke Bossenstrategie
 - Brabantse Bossenstrategie en Actieplan Brabantse Bomen
 - Natuurpact
- **Juridische kaders**
 - Staatssteun

Veel factoren spelen een rol bij provinciaal beleid - II

- **Beschikbare financiële middelen**
 - Soms ook voorwaarden aan gekoppeld, bijv. maximale uitvoeringstermijn
 - Verantwoording richting Rijk
 - Doelmatigheid van inzet beschikbare middelen
- **Capaciteit**
 - Bij provincie, maar ook bij TBO's, aannemers, et cetera
- **Nieuwe inzichten**
 - Vanuit wetenschap, onderzoek en praktijkervaringen

Veel factoren spelen een rol bij provinciaal beleid - III

- **Meekoppelkansen**
 - Bijv. samen optrekken van bosrevitalisatie en natuurbrandpreventie
- **Bestuurlijke/politieke keuzes**
- **Wensen vanuit de praktijk**
 - Beleid moet werkbaar blijven en aansluiten bij wat de praktijk nodig heeft

Belangrijk om korte lijntjes te hebben tussen beleid en praktijk

- Beleid kan niet zonder de beheerpraktijk en vice versa
- Goede samenwerking en afstemming is heel belangrijk
 - Regelmatig overleg
 - Veldbezoeken
 - Mogelijkheid bieden tot leveren input / meedenken bij wijzigingen
- Presentatie op de Beheerdersdag

Kortom, er komt veel kijken bij het maken van goed beleid

- Er wordt goed nagedacht over beleid
- Er vindt veel afstemming plaats, intern én met externe stakeholders
- Niet alles kan → wij moeten ook aan regels en kaders voldoen

Provincie Noord-Brabant

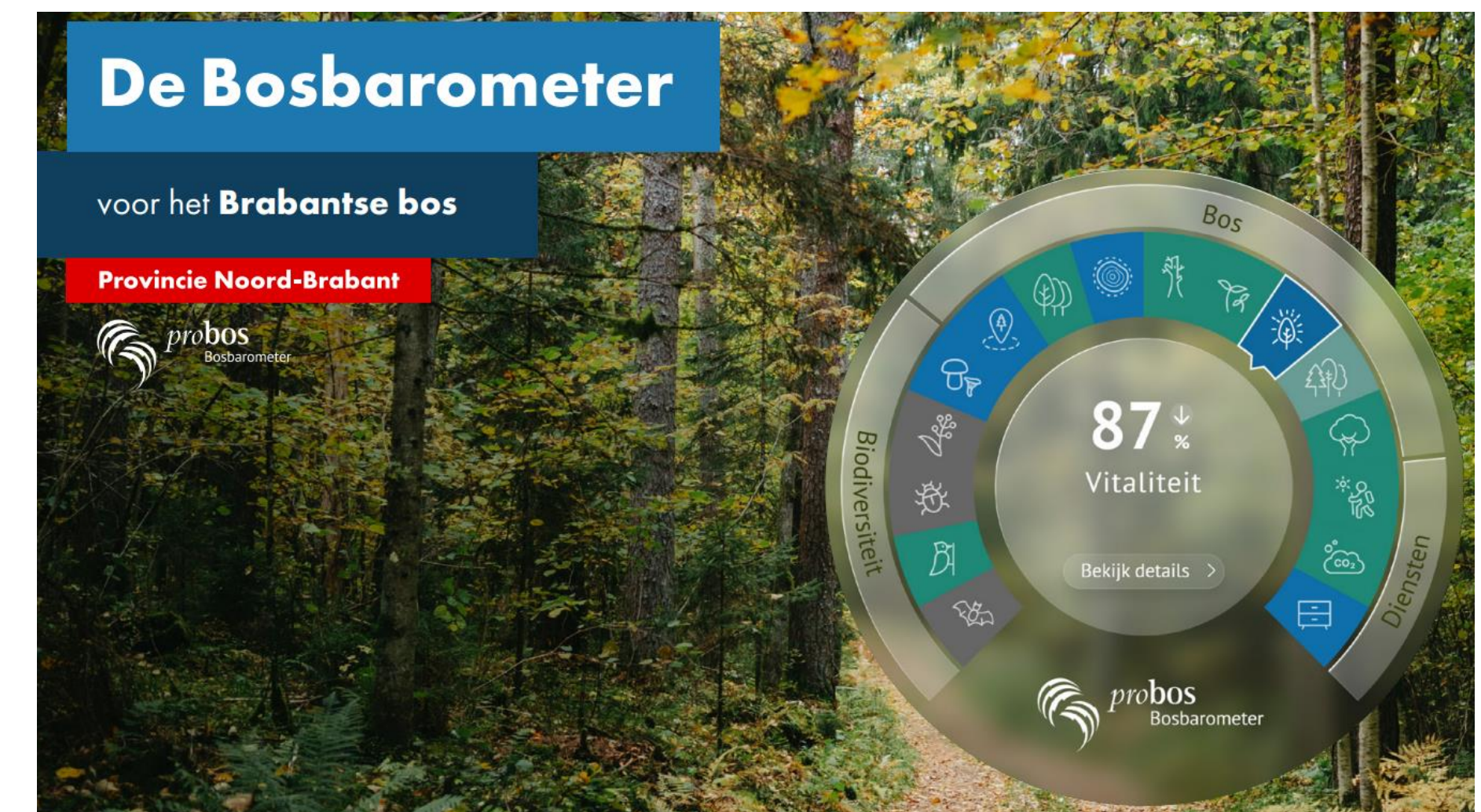
Monitoring voortgang én effecten

Monitoren van de voortgang

- Intern overzicht van beschikte en vastgestelde subsidies
 - Inzicht in de behandelde oppervlaktes (per maatregeltype)
 - Looptijd van subsidies
 - Hoeveel subsidie is uitgekeerd?
- Rapportage van voortgang in Actieplan Brabantse Bomen en Voortgangsrapportage Natuur (VRN)
- Ingetekende kaart → voor welke gebieden is subsidie verleend?
 - Aanleveren GIS-kaart bij aanvraag en vaststelling

Monitoring van de effecten van maatregelen

- In Natura 2000-gebieden vindt monitoring plaats om de staat van de natuur te volgen
- Gesprekken met TBO's en andere bosbeheerders en -eigenaren
- De Brabantse Bosbarometer
 - Inzicht in de staat van het bos in Brabant
 - Verschillende indicatoren, zoals
 - Bosareaal
 - Dood hout
 - Koolstofopslag
 - Recreatie

Evaluatie van de effecten van herstelmaatregelen

- Evaluatie van effecten en effectiviteit van bosrevitalisatiemaatregelen
 - Hydrologisch herstel
 - Toedienen steenmeel
 - Aanplant boomsoorten
- Gericht op Brabantse bossen op zandgronden
- Oplevering uiterlijk eind 2029

Provincie Noord-Brabant

Bosrevitalisatie- video's

Video's over bosrevitalisatie

- Provincie Noord-Brabant samen met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Bosgroep Zuid Nederland en Brabants Landschap
- Filmproductie door Studio SHIFFT
- 4 onderwerpen:
 - [Introductie bosrevitalisering](#)
 - [Hydrologisch herstel](#)
 - [Bodemverbetering](#)
 - Gemengde bossen

Waarom video's?

- Laagdrempelig, breed inzetbaar en aantrekkelijker dan tekst
- Uitleg geven over het belang van bosrevitalisatie en “wat er gebeurt in het bos”
- Positieve communicatie over wat we doen → mogen we trots op zijn!
- Veel positieve reacties, ook van buiten Brabant

Waarom hiermee je presentatie eindigen?

- Goed voorbeeld van wat je samen kunt bereiken
- Provincie / overheid én bosbeheerders hebben elkaar nodig
 - We streven hetzelfde doel na
- Beheer en beleid meer samenbrengen
- In Brabant doen we het samen!

Bedankt voor jullie aandacht!